

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ, ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ФАРМАЦІЄЮ

**ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
В РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ
«НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ
(LIFE LONG LEARNING)»:
НАУКА, ОСВІТА, ПРАКТИКА**

**МАТЕРІАЛИ ІV НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ, ЯКА ПРИСВЯЧЕНА
ПАМ'ЯТІ ПРОФ. ТОЛОЧКО ВАЛЕНТИНА МИХАЙЛОВИЧА**

21 листопада 2025 року

АНАЛІЗ ДОКАЗІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ АНТИМІКРОБНИХ ПРЕПАРАТІВ

¹Міщенко О. Я., ²Адонкіна В. Ю.

¹Кафедра клінічної фармакології,

²Кафедра організації, економіки та управління фармацією

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації

Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

oksanamishch2021@gmail.com

Вступ. Необгрунтоване використання антибіотиків і, як наслідок, розвиток стійких до них бактерій визначили необхідність систематичних підходів до управління (адміністрування) їх використанням [1]. За даними Організації економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)) проблема стійкості до антибіотиків досягла критичної точки, а фінансовий тягар перевищує 28,9 мільярда доларів США на рік у всьому світі. Програми контролю за використанням антибіотиків – це систематичні зусилля в закладах охорони здоров'я, спрямовані на сприяння належному використанню антимікробних препаратів за допомогою цілеспрямованих заходів, адаптованих до місцевого контексту. Низка досліджень продемонстрували, що програми контролю за використанням антибіотиків можуть сприяти зниженню стійкості до антибіотиків шляхом мінімізації непотрібних призначень. За даними Центрів контролю та профілактики захворювань (Centers for Disease Control and Prevention (CDC)) ця мета доповнюється необхідністю пом'якшення численних інших негативних наслідків для суспільства, навколишнього середовища та економіки. З точки зору суспільства, програми адміністрування антибіотиками є логічним підходом до зниження стійкості до антибіотиків, оскільки вони мають потенціал для зниження смертності, пов'язаної зі стійкістю до антибіотиків, та пов'язаних з нею витрат. Окрім добре задокументованого впливу на здоров'я, все більше визнання отримують економічні переваги програм адміністрування антибіотиками. Зростаюча галузь досліджень показує, що програми управління антибіотиками сприяють економії коштів на охорону здоров'я шляхом скорочення

тривалості перебування в лікарні, загальної економії коштів та витрат на антибіотики. Ці показники служать індикаторами економічної ефективності з метою визначення, чи є програми управління антибіотиками економічно вигідним рішенням для лікарень.

Мета дослідження – огляд та аналіз доказів щодо економічної ефективності програм адміністрування антибіотиками (Antibiotic Stewardship Program) та оцінити їхній вплив на витрати на охорону здоров'я.

Методи дослідження. Пошук джерел інформації в базах Medline та Cochrane Reviews, в яких оцінювали економічний вплив втручань Програми управління антибіотиками впродовж 2015-2024 рр.

Результати дослідження. У результаті пошуку було виявлено понад 2000 публікацій різного рівня доказовості. У результаті відбору для детального аналізу був відібраний систематичний огляд 2025 р. - Economic evaluations of antibiotic stewardship programmes 2015–2024: a systematic review. Swiss Med Wkly [Internet]. 2025 May 28 [cited 2025 Nov. 19]; 155(5):4217. Available from: <https://smw.ch/index.php/smw/article/view/4217>, як джерело найвищого рівня доказовості. Сформований авторами систематичний огляд включав 27 досліджень, до яких було включено 20 232 пацієнтів. У цих дослідженнях продемонстровано економічні переваги, отримані в результаті програми адміністрування антибіотиків, зокрема економія витрат на антибіотики від 2% до 95% відносно економії коштів, витрат на тривалість перебування в стаціонарі (від 3% до 85%) та загальних витрат на лікування в стаціонарі (від 3% до 86%). Встановлено, що найчастіше застосовуваними втручаннями із програми адміністрування антибіотиками були: проспективний аудит та ретроспективна оцінка відповідності призначень антибіотиків, перегляд та/або зворотний зв'язок щодо терапії - у 85% випадків, зміна рекомендацій щодо терапії (30%) та навчання персоналу (22%).

Висновки. Отже, базуючись на проаналізованих доказах наведеного систематичного огляду, можна зробити висновок, що програми адміністрування антибіотиками (Antibiotic Stewardship Program) можуть сприяти суттєвому зниженню витрат закладів охорони здоров'я.